

ԱՊՐԻԼԵԱՆ

ԽԳ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2433 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 22 ԱՊՐԻԼ 2024
• VOL. XLIII, NO 2433 • 22 AVRIL 2024 • MONDAY, 22 APRIL 2024

Entrusted for over 25 years

Journey Home™ coverage included with new pre-arrangement contracts* (\$595 value)

www.komitas.ca (514) 331-0400

ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԲԵՔ ԹԻՒ ՉԷ, ԱՅԼ ԱՄԲՈՂՋ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ՄԸ ՈՉՆՉԱՑՆԵԼ ՄԻՏՈՂ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ:

Մենք չենք կրնար մոռնալ Հայոց Յեղասպանութիւնը եւ յարգելով մեր մէկ ու կէս միլիոն նահատակներէն իւրաքանչիւր մարտիրոսի յիշատակը՝ որպէս պահանջատէր, հաւատարիմ կը մնանք մեր արդար դատին եւ կը շարունակենք մեր պայքարը:

ԱՍՏ ՇԻՖ. «ԱՄՆ-ՈՒ ԿՈՂՄԷ ՀԱՅՈՑ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՃԱՆԱԶՄԱՆ ՈՒ ԴԱՏԱՊԱՐՏՄԱՆ ՊԷՏԷ Ե ՅԱԶՈՐԴԵՆ ԻՐԱԿԱՆ ՀԵՏԵՄԱՆԵՆԵՐ»

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Կոնգրեսի անդամ Ատամ Շիֆ կարծիք յայտնած է, որ ԱՄՆ-ու կողմէ Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչումէն և դատապարտումէն ետք պէտք է ըլլան իրական հետեւանքներ, քանի որ միայն խիստ յայտարարութիւններ ընելու ժամանակը վաղուց անցած է:

«Արմէնիքս»-ի հաղորդմամբ՝ այս մասին ան յայտարարած է Հայոց Յեղասպանութեան զոհերու յիշատակին, ինչպէս նաեւ Հայաստանին ու Լեռնային Ղարաբաղին նըւիրուած՝ «Արդարութիւն յանուն ցեղասպանութեան» միջոցառման ընթացքին:

«Մինչ մենք կ'ոգեկոչենք Հայոց Յեղասպանութեան 109-րդ տարելիցը՝ երբեք չկրկնուելու խոստումներով, ժողովրդավար եւ խաղաղ հայ ժողովուրդը դէմ յանդիման է իր ամենամութ օրերը յիշեցնող սպառնալիքներուն:

Վարչակազմի կողմէ միայն խիստ յայտարարութիւններով հանդէս գալու ժամանակը վաղուց անցած է: Դատապարտման պէտք է յաջորդեն իրական հետեւանքներ», - ընդգծած է կոնգրեսականը՝ համոզումը յայտնելով, որ մարդկութեան դէմ յանցագործութիւնները պէտք չէ անտեսուին եւ կարելի չէ անպատասխան մնալ:

ՃՈՒՏԻ ՉՈՒ. «ԱՏՐՊԷՅՃԱՆԸ ԷԹՆԻԿ ԶՏՈՒՄՆԵՐ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՑԱԾ Ե ԼԵՈՆԱՅԻՆ ԴԱՐԱԲԱԴԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ՆԿԱՏԱՍԲ»

ԱՄՆ կոնգրեսական Ճուսի Չոն յայտարարած է, որ ան կը շարունակէ աշխատիլ Կոնգրեսի հայկական հարցերով յանձնախումբի գործընկերներու հետ, որպէսզի Ատրպէյճանին պատասխանատուութեան ենթարկեն Լեռնային Ղարաբաղի մէջ էթնիկ զրտումներ իրականացնելու եւ աններելի վայրագութիւններ կատարելուն համար:

«Արմէնիքս»-ի հաղորդմամբ՝ այս մասին ան յայտարարած է Հայոց Յեղասպանութեան զոհերու յիշատակին, ինչպէս նաեւ Հայաստանին ու Լեռնային Ղարաբաղին նըւիրուած՝ «Արդարութիւն յանուն ցեղասպանութեան» խորագրով միջոցառման ընթացքին:

«Ատրպէյճանն էթնիկ զտումներ իրականացուցած է Լեռնային Ղարաբաղի 120 հազար հայերու նկատմամբ: Ես ինքս Արցախ այցելելու պատիւ ունեցած եմ: Ես տեսած եմ այնպիսի անհամարժեք մարդկանց՝ ծաղկուն համայնքով, եւ ինծի այնքան ցաւ կը պատճառէ նոյնիսկ միայն մտածելը, որ անոնց քշած են այնտեղէն, եւ որ անոնցմէ շատեր մինչ օրս բանտարկուած են: Այսպիսով, մենք պէտք է ընենք այն ամէնը, ինչ որ կրնանք: Ահա թէ ինչու ես կը շարունակեմ աշխատիլ Կոնգրեսի հայկական հարցերով յանձնախումբի գործընկերներու հետ Ատրպէյճանին այս աններելի վայրագութեան համար պատասխանատուութեան ենթարկելու», - նշած է Չոն:

2024 ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԽՈՂԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԹԷ ՍՓԻՒՔ՝ ԱՌԱՋՆԱՅԵՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴԻՄԱՐԱԿԱՆ ԼՃԱԿՆԵՐՈՒՄ ԶԾՐԱՅՈՒՄ Է

Օրացոյցի անխախտելի օրինաչափութեան ընթացքով, ահա այս տարի եւս կը թեւակոխենք Մեծ Եղեռնի նշման Ապրիլեան օրերը: Այս անգամ անոր 109-րդ տարելիցը:

Ամէն տարի, Կաղանդ, Ծընունդ կամ Զատիկ կանոնաւորութեամբ նշելու նման, նոյնպէս ալ հայ ժողովուրդը այս օրերուն՝ Ապրիլի 24-ին կամ անոր շուրջ, կ'ոգեկոչէ Մեծ Եղեռնը: Եկեղեցական թէ քաղաքական տարբեր միջոցառումներով մէկ կողմէ կը ձգտինք յարգել այժմ սրբացած մէկ ու կէս միլիոն մեր նահատակներուն յիշատակը, իսկ միւս կողմէ ալ, դժբախտաբար, երթալով տկարացող փորձեր կը կատարենք արդարութիւն եւ հատուցում պահանջելու համար յանցագործ թուրքիայէն եւ ամբողջ աշխարհէն, աւելի քան մէկ դար առաջ մեր ազգովին կրած անդարմանելի կորուստներուն համար:

Այս տարի սակայն, այս յօդուածը կը գրենք ահագանգ հնչեցնելու համար եւ ստորագծելու համար թէ համաշխարհային քաղաքական կրկեսին մէջ այլեւս հայ ժողովուրդին համար տուեալները եւ տրամադրութիւնները անհամեմատօրէն ավելի լուրջ եւ մտահոգիչ են քան եղած են երբեքից, գրեթէ ամբողջ անցեալ մէկ դարու ընթացքին:

Մինչ պարզապէս սովորութիւնը շարունակելով, արդէն իսկ ամէն կողմ կը կատարուին դասական կաղապարով Ապրիլեան նշումները, այս յօդուածով կ'ուզենք առաւելագոյն ուժգնութեամբ ցնցել Հայաստանեան թէ Սփիւռքեան ղեկավար եւ պատասխանատու շրջանակները, յայտնելու համար թէ այսօրուան պայմաններուն մէջ եթէ պարզապէս սահմանափակուինք եւ բաւարարուինք սովորական այսպիսի նշումներով, իսկապէս լրջութեան ահաւոր պակաս մը ցուցաբերած պիտի ըլլանք մեր ազգային սուրբ դատին, մեր բիրաւոր նահատակներուն եւ մանաւանդ մեր հայրենիքի գոյութեան իսկ վտանգող սպառնալիքները զսպելու համար ունեցած մեր պարտականութեանց նկատմամբ:

Արդարեւ, բոլոր անոնց համար որոնք անկողմնակալ, եւ վերլուծական սուր աչքով, կը հետեւին հայ ժողովուրդը առնչող ազգային քաղաքական ընթացիկ զարգացումներուն, ակնյայտ է թէ վերջին շրջանին եւ յատկապէս վերջին տարուան ընթացքին, Հայաստանի թէ Սփիւռքի մէջ ազգային դիմադրողականութեան գործօնները արագընթաց կ'երթան դէպի լուրջ տկարացում: Եթէ արտասովոր ջանքերով ու համազգային գիտակից ծրագրումով, չկատարուին լուրջ վերակազմակերպման աշխատանքներ, դիմադրականութեան այդ տկարացումը անխուսափելիօրէն պիտի յանգի իսկական անդառնալի ազգային ընդհանուր ամլացման:

Այս իմաստով առաջին հերթին չափազանց մտահոգիչ է այսօր կացութիւնը նոյն ինքը հայրենիքին մէջ:

Ներքին թէ արտաքին ճակատներու վրայ տեղի ունեցող կարևոր զարգացումները ամէն օր ավելի կը տկարացնեն, դժբախտաբար արտագաղթով և այլ պատճառներով, այսօր երկրին եւ ժողովուրդին ունեցած արդէն իսկ դիրաբեկ ազգային դիմադրականութիւնը:

Այս մտահոգիչ զարգացումներուն պատասխանատուութիւնը անխուսափելիօրէն եւ փաստօրէն առաջին հերթին կ'իյնայ օրուան իշխանութեան ուսերուն վրայ: Այստեղ կ'ուզենք ստորագծել թէ այս նկատողութիւնը կը կատարենք բոլորովին անկախաբար որեւէ յատուկ անձի մը կամ կազմակերպութեան մը դէմ մրցակցական կամ այլ տեսակի պայքարի մը մասնակցելու կարճատես դիտաւորութենէն: Արդարեւ Հայաստանի Հանրապետութեան մայր հայրենիքին՝ գոյութեան կանաչապաղ այսօր, շատ ավելի լուրջ է քան մրցակցական կամ կողմնակցական որեւէ նկատում:

Քանի որ արդէն իսկ այս նիւթը կրկնակիօրէն արծարծած ենք թէ մենք եւ թէ ահագանգ հնչեցնող տարբեր աղբիւրներ, յիշեցման ձեւով, կարելորագոյն քանի մը տուեալներն են միայն, որ պիտի թուարկենք:

2024 ԱՊՐԻԼԵԱՆ...

Շար. - էջ 1- Էն

Խօսելով ներքին ճակատին մասին, հայրենիքին ներքին կեանքին մեջ, բոլորովին անընդունելի է դատապարտելի են, Թուրք-Ազերի ակնյայտ ճնշումներուն տակ, բարձրագոյն մակարդակներու վրայ, իշխանութեանց կողմէ վերջերս առաջ քաշուող հակազգային առաջարկներու շարքը որոնց կարգին՝ ազգային սրբազոյն նշանաբան Արարատ լեռը զինանշանէն վերցընելու առաջարկը, Նոյնքան անընդունելի են դասագիրքերու մէջ ազգայնական ամանական խրոխտ արտայայտութիւնները վերացնելու, Սահմանադրութենէն եւ այլ պաշտօնական արտայայտութեանց միջոցներէն պահանջատիրական դասական դրսեւորումները վերացընելու առաջարկները եւայլն:

Արտաքին ճակատին վրայ, Նոյնքան եւ անելի մտահոգիչ է Հայաստանին ներկայիս վարած խեղճացած, պարտուողական քաղաքականութիւնը:

Արդարեւ իշխանութիւնը, խաղաղութիւն հետապնդելու թէն անվիճելիօրէն ազնիւ պատրուակով, գործնականին մէջ, որդեգրած է իր ռիսկերիմ դրացիին տարածքային բոլոր պահանջներուն հնազանդօրէն եւ միակողմանի ենթարկուելու, կործանիչ եւ մանաւանդ ապարդիւն քաղաքականութիւնը: Այս քաղաքականութեան մեծագոյն գոհը հանդիսացաւ ամիսներ առաջ քանի մը ժամուայ մէջ ամբողջ Արցախի կորուստը:

Կործանիչ է այս քաղաքականութիւնը մանաւանդ, որովհետեւ ակնյայտ է թէ ռիսկերիմ Ալիեւին պահանջները վերջ չունին: Աւելի ճիշդը անոնց իսկական վերջը Հայաստանի Հանրապետութեան ամբողջական վերացումն է:

Յաջորդաբար, խոր մտահոգութեամբ պետք է նշենք թէ Հայաստանի արտաքին քաղաքականութեան նորագոյն անհեռատես եւ անպատրաստ նախաձեռնութիւնը հանդիսացաւ Ապրիլ 5-ին՝ Պրիքսէլեան գագաթնաժողովին ցուցադրական մեծ բեմադրութիւնը: Անոր յաջորդող օրերուն, արդէն իսկ ամէն օր քիչ մը անելի կը յայտնուին այդ ժողովէն ակնկալուած ենթադրեալ մեծ արդիւնքներուն ետին գոյութիւն ունեցող, ընդհակառակը իսկապէս ծանր եւ մտահոգիչ հետեւանքները:

Արդարեւ իշխանութիւնը ենթադրաբար այլապէս օգտակար դառնալիք, Պրիքսէլեան 180 աստիճան դէպի Արեւմուտք շրջադարձը կատարեց, ակնյայտօրէն առանց ինքզինք պատրաստած ըլլալու այդ շրջադարձէն բխելիք ռազմական, դիւանագիտական եւ տնտեսական լրջագոյն հետեւանքներուն: Թէ Հայաստանի իշխանութիւնները եւ թէ ժողովուրդը, դժբախտաբար արագօրէն պիտի անդրադառնան թէ քանի մը հարիւր միլիոն տղարներու օժանդակութիւնը եւ անոնց հետ Հայաստանի ի նպաստ Պրիքսէլի մէջ շռայլուած գովաբանական արտայայտութիւնները եւ խոստումները խաբկանք մը կրնան մնալ միայն քանի որ Նոյն ժամանակ, ռազմական եւ ռազմագիտական աջակցութեան եւ ուղիղ պաշտպանութեան հաւաստիք չտրուեցաւ Հայաստանին:

Ահա այս բոլորը նկատի առնելով, Ապրիլեան լրջագոյն այս խոկումներուն առիթով, ստիպողաբար կը վեր-յիշեցնենք ոչ միայն Հայաստանի իշխանութեանց, այլ նաեւ ընդդիմութեան, մտաւորական, կուսակցական եւ այլ պատասխանատու շրջանակներուն, ինչպէս նաեւ ամբողջ ժողովուրդին, թէ այսօր անելի քան երբեք բոլոր միւս նախաձեռնութիւններէն առաջ, Հայաստան պետք է գերագոյն առաջնահերթութիւն նկատէ մէկ կողմէ իր բոլոր կարող ոյժերու մասնակցութեամբ մշակել ազգային փրկութեան միացեալ քաղաքականութիւն մը, եւ միւս կողմէ իրականացնել Հայաստանի սահմաններուն պաշտպանութեան համար ռազմական գերարդիական անխոցելի բանակ մը և համակարգ մը:

Այս երկու ազդակներու հզորացումը ապահովելէն ետքն է միայն, եւ պատերազմի բարձրագոյն մակարդակով պատրաստ ըլլալէն ետքն է միայն որ Հայաստան արդարօրէն կրնայ ինքզինքին թոյլ տալ ձեռնարկելու դիւանագիտական անկաշկանդ եւ յախուռն տարբեր գործառնութեանց:

Ապրիլեան մեր խոկումներուն միւս առանցքը կը վերաբերի հայ աշխարհի միւս բեւեռին որուն մակերեսային հեշտութեամբ կ'ակնարկենք որպէս Սփիւռք: Այս մէկ բառով ակնարկուած մեր ժողովուրդին բազմամիլիոն մեծագոյն հատուածը, յաճախ կը մոռնանք թէ տառաջիօրէն տարածուած է մոլորակին գրեթէ ամբողջ մակերեսին վրայ: չեւտեաբար բոլորովին

անիրատեսական է երբ յաճախ պատասխանատու շրջանակներու մէջ եւ կարեւոր դիրքերու վրայ գտնուող անհատներ կը խօսին «Սփիւռքի կեցուածքին», «Սփիւռքի խորհածին» կամ «Սփիւռքէն ակնկալուածին» մասին որպէս կարեւոր ազգային միակտուր գործօն որ պարտի տարբեր ձեւերով օժանդակել համազգային պահանջներու իրականացման:

Թանկագին հայրենակիցներ, Ապրիլեան այս օրերուն ժամանակն է որ Սփիւռքի մէջ ի վերջոյ լրջութեամբ եւ իրատեսութեամբ որդեգրենք այնպիսի կեցուածք մը որ Սփիւռքը դառնայ իսկական կարեւոր ազգային գործօն մը, որ կարող ըլլայ իր մեծ նպաստը բերելու հայրենիքին եւ ազգին գոյատեւման պայքարին:

Կրկնութիւն ըլլալով վերահաստատենք թէ բազմամիլիոն անհատներով գոյացած Սփիւռքը իսկապէս հարուստ է մտաւորական եւ նիւթական բարձր կարողութեան տէր եւ բացառիկ յաջողութեանց հասած անհատներով: Մանաւանդ՝ Հայ Սփիւռքը անելի քան մէկ ամբողջ դար իր գոյութեան տարիներուն ընթացքին, բարեբախտաբար կարողացած է իր մէջ ստեղծել տարբեր ուղղութիւններ ունեցող, քաղաքական, մշակութային, բարեսիրական եւ եկեղեցական նկարագրով, կարեւոր կազմակերպութիւններ որոնց շնորհիւ է միայն որ ան իրաւունք ստացած է կոչուելու «Հայ Սփիւռք»: Սակայն Սփիւռքի տարբեր այս մասնիկներուն միջեւ եթէ կան տեղ տեղ անելի կամ պակաս համադրողական կապեր, իր ամբողջութեան մէջ ան կը մնայ մեծ հաշուով առաւելաբար ցրուած եւ հետեւաբար նաև համաշխարհային բեմին վրայ շատ փոքր կարողականութիւն ցուցաբերող համախմբում մը:

Հայ Սփիւռքին այս անկարողութեան կարծր փաստը խոր յուսախաբութեամբ ապրեցանք մանաւանդ մտաւոր անցնող տարիներուն եւ ամիսներուն ընթացքին: Մինչ Հայաստան եւ Արցախ, ամբողջ քաղաքակիրթ կոչուած աշխարհին անտարբեր աչքերուն տակ կ'ապրէին մեր պատմութեան ամենաողբերգական շրջաններէն մէկը, այնքան կարեւոր նկատուած Սփիւռքը չկարողացաւ դոյզն իսկ ազդեցութիւն ցուցաբերել, թեթեւցնելու եւ Նոյնիսկ առաջը առնելու համար այդ ողբերգութեան: Այս գեր կարեւոր նիւթը ամիսներ առաջ շեշտուած կերպով արծարծեցինք այս էջերուն մէջ կոչ ուղղելով Սփիւռքի բոլոր ղեկավար շրջանակներուն, քաջութիւն եւ համարձակութիւն ցոյց տալ նախաձեռնելու համար համադրուած Սփիւռքահայ քաղաքական միացեալ կառոյցի մը ստեղծումը, որ օժտուի նիւթական, մտաւորական, օրինական եւ այլ, այսօր դիւրաւ մատչելի, բոլոր ազդակներով:

Վերջապէս, անշուշտ այս բոլորին վերջնական նպատակն է, որ Սփիւռքի այս կառոյցը, գործակցաբար մեր վերը յիշած Հայաստանի համապատասխան մարմիններուն հետ, կազմէ **ՀԶՕՐ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԴԻՄԱԴՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ** մը:

Այսուհետեւ, այդպիսի տոկուն համակարգ մը անհրաժեշտ է, որպէսզի, լրատուական, դիւանագիտական տնտեսական եւ ռազմական գետնի վրայ, Հայաստան կարենայ յաջողութեամբ դիմադրել յաջորդական բազմաթիւ տարիներուն ընթացքին իր դէմ կատարուելիք, նախատեսելի բոլոր յարձակումներուն:

Ապրիլեան խոհերու ծիրին մէջ ընդհանուր այս ակնարկին այս եզրակացութիւնը անխուսափելիօրէն շատ պարզ եւ տրամաբանական է: Սակայն անշուշտ գիտակից ենք թէ անոր գործադրութիւնը իրատեսօրէն աննախադէպ ըլլալով Նոյնքան ալ շատ դժուար է:

Սակայն ինչպէս շեշտեցինք այս յօդուածին սկզբնաւորութեան, եթէ Հայ Աշխարհը բաւականանայ այս օրերուն կատարուող Ապրիլեան դասական նշումներով, այսօրուան իշխանութիւնը, ընդդիմութիւնը, կուսակցական, եկեղեցական կամ մտաւորական, ամբողջ ղեկավարութիւնը հաւաքաբար, պատասխանատու պիտի նկատուին, մօտ թէ անելի հեռաւոր ապագային սպասուած գոյութեան կամ ողբերգական տազնապներուն բոլոր տխուր հետեւանքներուն համար:

Հայրենիքի թէ Սփիւռքի մէջ ղեկավարութեան յաւակնութիւն ունեցողները, բոլորը պարտին գերագոյն ճիգերով վար առնել նախատեսելի բոլոր պատնէշները, որպէսզի եթէ ոչ կատարելութեամբ, սակայն գոնէ մեծ չափով յաջողութեամբ դիմագրաւենք այս մեծ մարտահրաւերը, ապահովելու համար հայ պետականութեան պատուաւոր վերապրումը, եւ մեր պարտքը եւ յարգանքը իսկապէս կատարած ըլլանք մեր սրբացած բիրաւոր նահատակներուն յիշատակին:

ԳՈՒՏ. ԱՐԵՎԻԻ ԿԵՆՆԵԱՆ

ՓԻԵՆ Տ'ԱՐԳՐԵՆ. «ԱԼԻԵԼ Լ. ՂԱՐԱԲՂԻ ՄԷՋ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՅԱԾ ՏԵՂԱՅԻՆ ԶՏՈՒՄԸ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒՄ ԿԱՆՈՒԱՆԷ»

ՄԱԿ-ի դատարանին մէջ Հայաստանի ներկայացուցիչ՝ Փիեռ տ'Արգընը յայտարարած է, որ «Հայաստանը ԸՆդդէմ» Ատրպէյճանի գործով լուսմներու ընթացքին աստիպէյճանական կողմը կը ձգտի քննարկումներէն դուրս ձգել Հայաստանի որոշ պնդումներ ու պահանջներ, որոնք կը վերաբերին Ատրպէյճանի կողմէն բնիկ հայերուն նկատմամբ իրականացուած բռնութիւններուն: Փիեռ տ'Արգըն «Հայաստանը ԸՆդդէմ Ատրպէյճանի» գործով լուսմներու ընթացքին նշեց, որ Ատրպէյճանի երկրորդ նախնական առարկութեամբ փորձ կը կատարուի քննարկումէն դուրս ձգել Հայաստանի որոշ պնդումներ Ատրպէյճանի կողմէն բնիկ հայերու կամայական բանտարկութեան, ծրագրեալ անհետացումներուն մասին, ինչպէս նաեւ Հայաստանի պահանջները հայերուն նկատմամբ կատարուած բռնութեան տարբեր գործողութիւններու մասին: Անոր խօսքին համաձայն, Լեռնային Ղարաբաղի մէջ անձինք թիրախաւորուած են միայն անոր համար, որ հայ են:

ԱԶԱԳԱՅ
Շարաքաթերթ

ABAKA

Hebdomadaire Arménien
Armenian Weekly ISSN 0382-9251

Publié par /Published by
Le Centre de Publication Tékéyan
825 rue Manogian, Saint-Laurent,
Québec H4N 1Z5

Tél: (514) 747-6680 • FAX: (514) 747-6162
e-mail: abaka@bellnet.ca
www.tekeyanmontreal.ca

Պատասխանատու խմբագիր՝
ՍԷՏԻՍ ՂԱԳՈՒՆԵԱՆ

Ծանուցումներու նուիրատուութիւններու եւ գրասենեակի պատասխանատու՝
ՍԱԼԲԻ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Թորոնթոյի պատասխանատու՝
ՄԱՏԱԾ Բ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

Canada
2nd Class \$80 (QC & ON)
1ère classe/first class \$150
U.S.A. 1st class (US) \$150
Autres pays/Other countries:
1st class (US)\$120
Per issue \$1.75

Dépôt légal: Bibliothèque du Québec

PM40015549R10945
TPS/GST - R119209294 • TVQ/PST #1006268699

Financé par le gouvernement du Canada
Funded by the Government of Canada

Canada

ԳՈՒՏ. ԱՐԵՎԻԻ ԿԵՆՆԵԱՆ

ԴՈՎՏ. ԴՈՐԱ ՍԱՔԱՅԵԱՆ. «ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՍԱՍԻՆ ՕՏԱՐԱԶԳԻ ԱԿԱՆԱՏԵՍՆԵՐՈՒ ԿԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՇԱՏ ԿԱՐԵՒՐ ԵՆ»

ՅԱՏՈՒԿ «ԱՊՐԱՎԱՅ» ԸՆԲՐԱԹԱԹԵՐՈՒՆ

Հազուագիտ կը պատահի, նամանաւանդ այս օրերուն, որ մենք կրնանք կարդալ եւ խօսիլ Հայոց Ցեղասպանութեան վերաբերեալ կարեւոր վկայագրի մը մասին, որ աշխարհին կը ներկայանայ երեք լեզուներով՝ գերմաներէն, հայերէն եւ անգլերէն: Սոյն գիրքի կապակցութեամբ հեղինակին քանի մը հարց կու տանք:

1- Թանկագին Դոկտ. Դորա Սաքայեան, Թեքեան Մշակութային Միութեան եւ «ԱՊՐԱՎԱՅ» շաբաթաթերթի վարչութիւններու անունով նախ կու գանք շնորհաւորելու ստեղծագործական Ձեր նոր սխրանքին՝ «Նրանց քշում են անապատները...» գիրքին առթիւ:

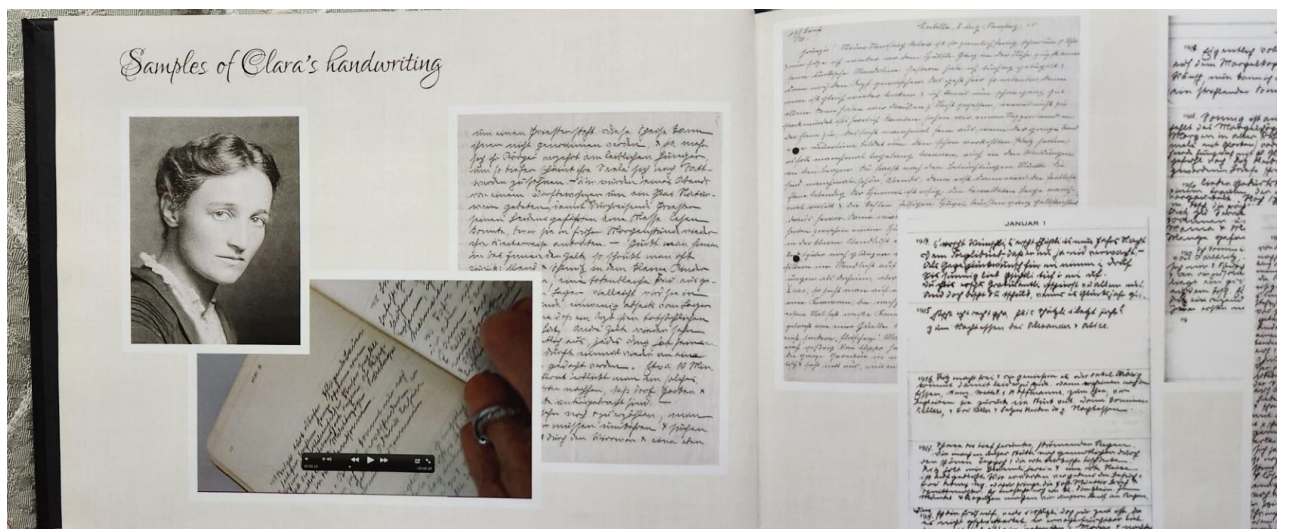
Վերջերս իրար ետեւ եւ տարբեր լեզուներով հրատարակուած այդ գիրքը նուիրուած են նոյն նիւթին՝ Հայոց Ցեղասպանութեան ընթացքին պատահած դէպքերուն, պատմական Կիլիկիոյ տարածքին մէջ: Կը խնդրենք մեր ընթերցողներուն ներկայացնէք թէ ինչպէս ըսկիզբ առաւ այս հսկայական աշխատանքը: Արդեօք այն Ձեր մասնագիտական արպտումներու արդիւնք էր, կամ պատեհութիւնը օգնեց, որ այդպիսի բազմազան վաւերագրական տուեալներ ամփոփէք սոյն գիրքին մէջ:

Դոկտ. Դորա Սաքայեան իր գիրքը կը նուիրէ Դրն. Աւետիս Պազգալեանին

2002 թուականին, բախտի բերմամբ թէ պատահմամբ, ձեռքս անցաւ Զուիցերիոյ Ցիւրիխ քաղաքի մէջ գերմաներէնով տպագրուող օրաթերթ «Tages-Anzeiger»-էն յօդուած մը, որ զիս շատ հետաքրքրեց: Յօդուածագիրը՝ թերթի խմբագիր Դանիէլ Զուլթեր (Daniel Suter), ընթերցողներուն առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացնէր Հայոց Ցեղասպանութեան ականատեսի մը յուշագրութիւնը: Անոր հեղինակը՝ զուիցերիացի բուժքոյր Քլարա Զիգրիստ-Հիլթին (Clara Sigrist-Hilty) 15-էջանոց գրուածքին մէջ կ'ամփոփէր 1915-էն մինչեւ 1918-ը Թուրքիոյ մէջ իր վերապրած ահաւոր փորձութիւնները: Օրաթերթին մէջ կողմնակիօրէն կ'ակնարկուէին Քլարա Զիգրիստ-Հիլթիի թողած նաեւ այլ գրուածքներ եւ յատկապէս կարեւոր օրագրութիւն մը, առանց սակայն տեղեկութիւն տալու այդ նիւթերու աղբիւրներուն մասին:

Տարիներուն ընթացքին հետաքրքրութիւնս Քլարայի անձին եւ անոր գրածներուն հանդէպ չնուազեց, սակայն ո՛չ համացանցին մէջ, ո՛չ ալ Զուիցերիոյ գրադարաններուն մէջ կրցայ իր հեղինակած գործերէն որեւէ մէկը գտնել: Միայն 10 տարի անց, 2012 թ. Մայիսին, ի վերջոյ որոնումներս արդիւնքի հասան: Ցիւրիխի ճարտարագիտական համալսարանի արխիւներէն ձեռք ձգե-

Քլարայի օրագրիւններէն նմուշներ գոթերէն ձեռագիրով

ցի մեծ գանձ մը՝ Զիգրիստ-Հիլթի ընտանիքի գերական ամբողջ ժառանգութիւնը՝ ընդամենը 16 թուայնացուած թղթապանակներ, որ կը պարունակէին օրագրիւններ, նամակներ, կենսագրութիւններ, մահախօսականներ, լուսանկարներ, քարտէսներ եւ մինչեւ անգամ հայերէն գիրք մը, որի մասին պէտք է առանձին խօսիլ: Նիւթերուն մեծ մասը 100-ամեայ վաղեմութիւն ունեցող գործեր էին եւ գրուած էին գոթերէն ձեռագիրով, որ այսօր գրեթէ բոլոր եւրոպացիներուն համար անընթեռնելի էին եւ կարօտ էին լատինատառի վերծանման: Գիրքը մանրամասնօրէն կը նկարագրէ տարիներու ընթացքին ինձմէ պահանջուած աշխատանքը վերծանումներու, արտագրումներու, թարգմանութիւններու եւ ծանօթագրութիւններու համար:

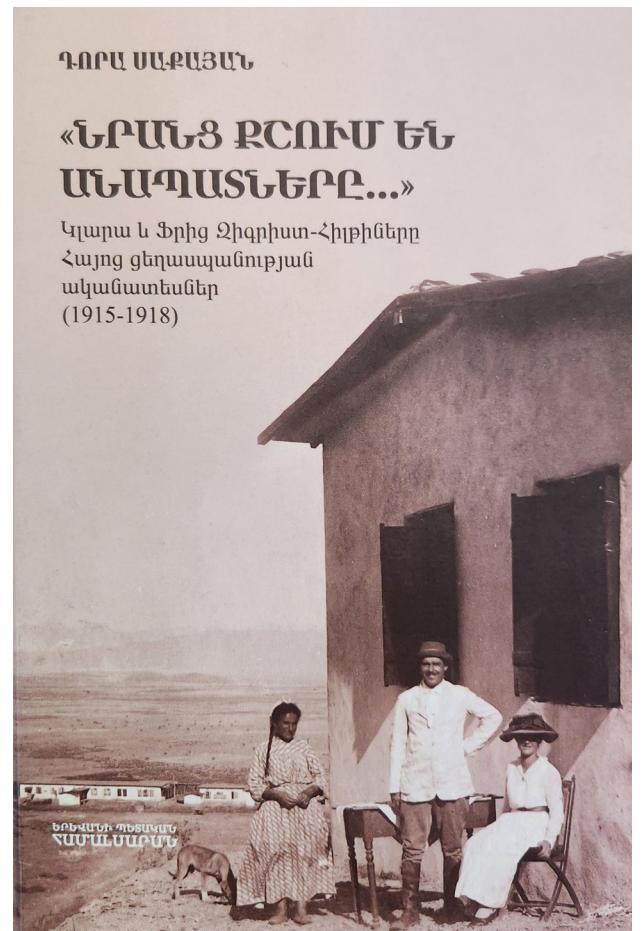
2. Պիտի կարողանայի՞ք մեզի տալ որոշ տեղեկութիւն «Նրանց քշում են անապատները...» գիրքին կառուցուածքին մասին, ինչպէս նաեւ անոր համառօտ բովանդակութիւնը:

«Նրանց քշում են անապատները...» գիրքը բաղկացած է երեք գլուխէ. առաջին երկուքը նուիրուած են զուիցերիացի Զիգրիստ-Հիլթի զոյգին, իսկ երրորդը՝ անոնց օգնութեամբ սպանդէն մագապուրծ եղած հայորդի Հայկ Արամեանին: Այս երեք հեղինակներուն գործերը միահիսուած են որպէս Հայոց Ցեղասպանութեան պատմութեանը նուիրուած նոր վաւերագրութիւն մը:

Ահա՛ եւ գիրքին համառօտ բովանդակութիւնը. 1915 թ. ապրիլ: Իրենց եկեղեցական պատկառըրութեան յաջորդ օրն իսկ ճարտարագէտ Ֆրից Զիգրիստը եւ բուժքոյր Քլարա Հիլթին Զուիցերիոյ Վերդենբերգ քաղաքէն գնացք կը նստին եւ ճանապարհ կ'իյնան դէպի հարաւ-արեւելեան Թուրքիա: Առաջին աշխարհամարտի այդ թեժ տարիներուն Թուրքիան, անշուշտ, իտեալական վայր մը չէր որեւէ զոյգի մը մեղրամիսին համար, սակայն Ֆրիցը 1910 թուականէն ի վեր հոն՝ Պաղտատի երկաթուղային գիծերուն կառուցման վրայ կ'աշխատէր: Անցնելով պալգանեան պատերազմական գօտիին միջով նորապսակ զոյգը բնակութիւն կը հաստատէ պատմական Կիլիկիոյ մէջ՝ Քելլեր (այսօր Ֆեզիփաշա) կոչուող գիւղաքաղաքին մէջ: Այնտեղ անոնք երեք ամբողջ տարի կը բնակին Ամանոսեան լեռներու փէշերուն նստած, աշխարհէն կտրուած բարձրադիր տնակի մը մէջ:

Ճիշդ այդ ժամանակ կ'սկսին հայոց տեղահանութիւնները, եւ ամէն օր հազարաւոր հայեր երթորով կ'անցնին անոնց տնակին քովէն՝ «քալելով անտանելի շոգին, հովէն ու մրրիկէն զգզուած, փոշաթաթախ, անօթի ու ծարաւ...»: Երեք տարի շարունակ զուիցերիացի նորապսակ զոյգը ամէն օր վիրաւոր սիրտով կը դիտէ, «թէ ինչպէս վարը՝ կիրճին մէջ ամէն վայրկեան ճրագներ կը մարին», մինչդեռ իրենք վերը՝ մեկուսի տնակին

մէջ, կ'ապրին իրենց առօրեայ կեանքը. իկրեր կ'ընդունին, տարեդարձներու կրօնական տօներ կը նշեն, ծնողք կը դառնան եւ ընտանեկան երջանկութիւն կը վայլեն: Երկար ժամանակ Քլարան եւ Ֆրիցը տեղեակ չէն, թէ ուր կ'երթան այս դժբախտ մարդիկ: Միայն երբ կ'այցելեն Հայլէպի եւ Կաթմայի համակեդրոնացման ճամբարները եւ կը տեսնեն հայերուն՝ «ամբողջ ժողովուրդի մը կործանումը», կը հասկնան, որ Քելլերի մէջ իրենց տեսածները ոչ այլ ինչ էին,

քան կանխամտածուած մահուան երթեր: Իրադրութիւնը Ֆրիցի համար կը բարդանայ, երբ Պաղտատի երկաթուղու շինարարութեան մասնակից հմուտ հայ բանուորներն ալ հրաման կ'ստանան միանալու այդ մահուան երթերուն:

Քլարան եւ Ֆրիցը շատ բարեացակամ են հալածուած Պաղտատի երկաթուղու շինարարութեան վրայ հայ աշխատողներուն նկատմամբ, բայց օգնելու իրենց կարողութիւնը սահմանափակ է: Ընթերցողին կը ցնցէ արկածային պատմութիւնն այն մասին, թէ ինչպէս 1916 թ. Յունիսին Զիգրիստ-Հիլթի ամուսինները կ'օգնեն իրենց հայ պահեստապետ Հայկ Արամեանին փախուստ տալ թուրք ժանտարմներէն եւ խուսափիլ ստոյգ մահէն:

«ՆԵՐԿԱՅ ՓՈՒԼԻՆ ԵՐԱԶԱՅԻՆ Է ՅՈՒՍԱԼ, ՈՐ ԱՄՆ-ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ԶԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲԱՐԵԼԱԴՈՒՄ ՄԸ ԱՊՐԻՆ...». ԴՈԿՏ. ՍԱՅԱԿ ԱՆՏԵՔԵԱՆ

ՅԱՏՈՒԿ «ԱՊՐԱԿԱՅ» ԸՆԲՐԱԹԱԹԵՐԹՈՒՆ

Շաբաթներ առաջ, Մոսկուայի մեջ տեղի ունեցած ահաբեկչությունը նաեւ քաղաքական հարթակի վրայ տարբեր ձեւաչափերով քննարկումներու առիթ դարձաւ: Դեպքը ծանրակշիռ էր ոչ միայն Ռուսաստանի համար, այլ այն ունեցած միջազգային մակարդակի արձագանգ: Հիմնական հարցադրումը, որ դրուեցաւ այն էր, թէ ինչու այս փուլին «Իսլամական պետութեան»՝ «Տահէշ»-ի օրակարգը դարձեալ ջուրի երես կը բարձրանայ: Օրերս այս թեմայով հարցազրոյց մը ունեցայ ԱՄՆ-ի մէջ ակադեմական գործունէութիւն ծաւալող, համալսարանի դասախօս՝ Դոկտ. Սահակ Անտէքեանի հետ:

որոնք այսօր կը գտնուին բաւակա- նին բարդ վիճակի մը մէջ:

Մեզմէ շատերուն համար ուշագ- րաւը այն էր որ ISIS-ը («Իսլամական պետութիւն»ը խմբ.՝ Ս. Արեան) կը տարբերի միւս ISIS-էն եւ կը կոչուի «Իսլամական պետութեան Խորա- սանի մասնաճիւղ»: Անոնք վերջե- րս Իրանի մէջ, զօր. Քասէմ Սուլայ- մանի յիշատակի օրը բաւականին մեծ ահաբեկչութիւն կատարած էին եւ հոն եւս մեծաթիւ զոհեր արձանագրուած էին: Նարցումս այն է թէ, ինչո՞ւ այս ISIS-ը Մոսկուայի ընտրեց, որպէս թիրախ: Ինչ կը մտածէք այս ուղղութեամբ:

Ստորեւ հարցազրոյցը.

Դոկտ. Անտէքեան, անցեալ Մարտին Մոսկուայի մէջ տեղի ունե- ցած ահաբեկչութիւնը միայն «ռուսական աւազան»ին մէջ չմնաց, այլ դարձաւ միջազգային լրահոսին կարեւոր առանցքներէն մէկը: Ինչ եղաւ ամերիկեան մամուլին արձագանգը, գիտնալով որ միջազգային հար- թակին վրայ կարգ մը ամերիկեան թերթեր միջազգային հանրութեան քաղաքական կեանքին մէջ կարծիք ձեւաւորող կը համարուին: Կ'ուզէի ձեր դիտարկումները լսել այդ մասին:

ISIS-ի այս մասնաճիւղը բխած է հիմնական ISIS-էն, եւ այս առաջին անգամը չէ որ Ռուսաստանը թիրախ կը դարձնէ: Ասկէ առաջ, Սեպտեմ- բեր 2022-ին ահաբեկչական պայթում մը կատարեցին Քասպուլի Ռուսաս- տանի դեսպանատան դէմ: Իրենց զինեալներէն մէկը նաեւ ահաբեկած էր Թուրքիոյ մէջ Ռուսաստանի դեսպան՝ Քարլովը: Ուրեմն այս առաջինը չէ որ ան Ռուսաստանի դէմ ահաբեկչական գործողութիւն կ'ընեն: Թէ ինչու ներկայիս Ռուսաստանը թիրախ ընտրած են, ապա կան որոշ պատ- ճառներ, նկատի ունենալով, որ Ռուսաստանը 2002-2003 թուական- ներուն ռազմական գործողութիւններ կատարած է Չէչնիոյ մէջ: Այդ մէկը ծայրայեղ իսլամական կարգ մը խումբերու մօտ ռիսկաւարձացում էր: Երկրորդ՝ ինչպէս գիտենք, որ Ռուսաստանը այսօր Սուրիոյ մէջ մեծ դերակատարութիւն ունի, մանաւանդ ռազմական- զինուորական գետնի վրայ, եւ կարգ մը Սիւննի իսլամական շարժումներ կը կարծեն, թէ այդ մէկը իրենց դէմ է: Այս ISIS-ի խումբն ալ, որ ծայրայեղ Սիւննի է, կը կարծէ թէ Սուրիոյ մէջ սիւննիներուն պէտք է թիկունք կանգնի, եւ հետեւաբար այսպիսի գործողութիւններ կ'ընէ: Երրորդ՝ գիտենք որ Ռուսաստանի մէջ մեծ թիւով Սիւննի իսլամներ կան: Երբ ահաբեկչութիւնը տեղի ունեցաւ, լուրերէն իմացանք, որ Չէչնիոյ նախագահի մասնայատուկ ուժերը աւելի առաջ դէպքի վայր հասան, քան ռուսական ուժերը, ցոյց տալու համար որ իբրեւ թէ անոնք պետութեան հետ են, մինչ գիտենք, թէ անոնցմէ բաժին մը ընդդիմադիր է Փութինին:

Կարեւոր հարցում մըն է, այն առումով, որ ներկայիս Ամերիկան եւ Ռու- սաստանը որոշ «թշնամական» մօտեցում ունին իրար հանդէպ: Ինչ որ նկատեցի, նամանաւանդ «Դեմոկրատական» մամուլի դիտանկիւնէն, ձե- տով մը դատապարտեցին ահաբեկչական յարձակումը որ եղաւ «Քրոջոս սիթի հոլ»ին մէջ: Ոչ միայն մամուլը, այլ պաշտօնական գետնի վրայ, նախագահը, պետքարտուղարը դատապարտեցին եղածը: Նկատի առնելով, որ ահաբեկչութիւնը ինքնութիւն չունի, բոլոր պետութիւնները այս վտանգին կրնան ենթարկուիլ: Չոս կարեւոր է նշել նաեւ, որ Ամերիկեան գաղտնի սպասարկութիւնը արդէն փոխանցած էր Ռուսաստանին, որ այսպիսի յարձակում մը կրնայ կատարուիլ 8 Մարտի մօտերը, եւ հաւա- նաբար այդ յարձակումը օրին պիտի կատարուէր սինակոկի վրայ: Որոշ չափով այդ տեղեկութիւնը ճշմարտացի էր, բայց ժամանակը եւ վայրը տարբեր եղան...

Այս բոլորը տեղի կ'ունենան եւ ամբողջ աշխարհը կը հետեւի, մինչ կը մօտենանք ԱՄՆ-ի ընտրութիւններուն: Այս բոլորը ինչ ազդեցութիւն կրնայ ունենալ: Մեր մտքին մէջ անշուշտ կայ Կազայի պատերազմը, որուն մասին տարբեր վերլուծաբաններ նշեցին, որ եթէ շարունակուի, պիտի ըլլայ կարեւոր «քուէարկողներ»էն մին գալիք ընտրութիւններուն: Ձեր կարծիքով, այսօր ռուսական դիտանկիւնը ինչ որ արժէք մը ունի ամերիկեան ներքին քաղաքականութեան խոհանոցին մէջ:

Մենք գիտենք, որ միջազգային յարաբերութիւններուն մէջ, եթէ որեւէ առումով, որեւէ ուղղութեամբ «տիւնամիզմ» մը պիտի մտնէ, այսպիսի ծանրակշիռ դէպքեր կրնան նոր առանցք մը, նոր վիճակ մը ստեղծել: Այս դէպքէն ետք, կը կարծէք որ Ռուս-Ամերիկեան այսքան լարուած յարաբերութիւնները կրնան ինչ որ «տիւնակ»ի մը ճամբան բանալ, թէ այդ մէկը յուսալը ընդհանրապէս «երազային է» այս ժամանակին: Ինչ կը մտածէք:

Անպայման: Ինչպէս գիտենք, ասկէ առաջ, նախկին ընտրութիւննե- րուն, Դեմոկրատները կ'ըսէին, թէ Ռուսաստան ուղղակի միջամտած է Ամերիկայի նախագահական ընտրութիւններուն: Անոր պատճառով ալ որոշ դիրքազգացումներ կամ ձեւով մը թշնամութիւն ստեղծուեցաւ դեմոկ- րատներու կողմէ, Ռուսաստանի հանդէպ: Մեծ պատկերը հասկնալու համար, ընդհանրապէս Դեմոկրատները թշնամական կեցուածք ունին Ռուսաստանի հանդէպ, բայց միւս կողմէ ալ հանրապետականները, մաս- նաւորապէս նախկին նախագահ՝ Տոնըլտ Թրամի գանազան առիթներով ըսաւ, թէ եթէ նախագահ ընտրուի, ապա «Ուքրանիոյ հարց»ը քսանչորս ժամուան ընթացքին պիտի լուծէ: Անշուշտ անկարելի բան մըն է ըսածը, սակայն կը փորձէ message մը ուղղարկել եւ սիրաշահիլ ամերիկացի քուէարկողը, որ արդէն սկսած է ընդվզիլ այս կացութենէն եւ կ'ուզէ դուրս գալ այս վիճակէն, մանաւանդ՝ տնտեսական հարթութեան վրայ: Այսօր նիւթական տեսանկիւնէն դիտուած շատ ծանրաբեռնուած է ամերիկան, զինուորական եւ այլ օժանդակութիւններ ուղարկելով Ուքրանիա: Ամե- րիկայի քուէարկողներէն երկու առ հարիւրը արաբ կամ իսլամ են: Անոնց մեծ մասը, ինչպէս վիճակագրութիւնները ցոյց կու տան, փոխած են իրենց միտքը: Նախքան Կազայի խնդիրը, արաբները կամ իսլամները աւելի Դեմոկրատներու կողմն էին, բայց Պայտընի ենթակայութիւնը Իսրայէլին շատ ընդվզում ստեղծած է արաբ կամ իսլամ քուէարկողին մօտ: Անոնց մէկ մասը պիտի չքուէարկէ, այսինքն ամբողջովին պիտի «պոյքթ» ընտրութիւնները, իսկ միւս մասը իր միտքը փոխած ու Թրամիին կողմը անցած է: Եւ ասիկա պզտիկ թիւ մը չէ, հետեւաբար բաւական բան կրնայ փոխուիլ:

Ասիկա ցոյց կու տայ, թէ Ամերիկան բաւական յառաջդիմած է IT-ի «էսփիոնաժ»ի գետնի վրայ, հետեւաբար կը կարծեմ, որ այս դիտանկիւ- նէն բաւական դրական զարգացումներ պիտի ըլլան Ամերիկայի եւ Ռու- սաստանի միջեւ, սակայն, ինչ որ մեծ պատկերին կը վերաբերի, չեմ կար- ծեր որ այս մէկը կը ջերմացնէ կամ կը փափկեցնէ փոխարաբերութիւնները,

Սագո Արեան

ABAKA

SECTION FRANÇAISE

LUNDI, 22 AVRIL 2024

L'aide américaine et européenne à l'Arménie non seulement bon marché mais dangereuse

Écrit en anglais par Michael Rubin et publié dans *The Armenian Mirror-Spectator* en date du 11 avril 2024 Michael Rubin est directeur de l'analyse politique au *Middle East Forum* et chercheur principal à l'*American Enterprise Institute*.

Le 5 avril, le secrétaire d'État américain Antony Blinken et l'administratrice de l'USAID Samantha Power, aux côtés de la présidente de la Commission européenne Ursula von der Leyen et du chef des Affaires étrangères de l'Union européenne Josep Borrell, ont rencontré le Premier ministre arménien Nikol Pachinian à Bruxelles. Le Département d'État a déclaré que l'objectif de cette réunion était de « réaffirmer le soutien à la souveraineté, à la démocratie, à l'intégrité territoriale et à la résilience socio-économique de l'Arménie ». La Turquie a réagi avec fureur et sans ironie, qualifiant l'implication diplomatique de Washington et de Bruxelles de violation de la neutralité puisque l'affaire ne les concernait pas.

Pour souligner l'engagement des États-Unis et de l'Europe en faveur de la sécurité et de la résilience économique de l'Arménie, les États-Unis et l'Union européenne ont promis de décaisser 290 millions de dollars sur quatre ans.

L'administration Biden et les responsables européens voudront peut-être considérer cet argent comme un signe de leur engagement envers l'Arménie, mais l'offre fait en réalité le contraire.

Offrir à l'Arménie 72,5 millions de dollars par an s'apparente à un manque de sérieux. C'est un tiers de ce que les États-Unis accordent à la République centrafricaine, avant même d'y ajouter la contribution européenne, et à peine plus que l'aide à la Moldavie, un ancien État soviétique ayant à peu près la même population. Plutôt que de véritablement soutenir l'Arménie dans son tournant vers l'Occident, le Département d'État et l'USAID donnent donc à l'Arménie une injection pour qu'elle se joigne à la ligne de départ.

Depuis trop longtemps, Blinken et Power cherchent à associer toute concession à l'Arménie à un apaisement à l'égard de l'Azerbaïdjan. Ils le refont maintenant. Il est vrai que l'aide étrangère américaine à l'Azerbaïdjan est en retard sur celle de l'Arménie. Cela n'est pas surprenant, étant donné que l'Azerbaïdjan reçoit chaque année des dizaines de milliards de dollars de revenus provenant des hydrocarbures. Néanmoins, le Département d'État et l'USAID ont augmenté l'aide étrangère à l'Azerbaïdjan de plus de 1100% depuis 2021. De telles actions ont des conséquences. L'Azerbaïdjan aurait reçu plus d'une livraison d'armes par jour, provenant d'Israël et du Pakistan.

Une telle accumulation survient non seulement après que l'Azerbaïdjan ait déraciné et expulsé la population arménienne native du Haut-Karabagh, mais aussi alors qu'il continue d'attaquer

l'Arménie proprement dite et d'occuper les terres arméniennes.

Le poste de surveillance en construction de la frontière azerbaïdjano-arménienne près de Nerkin Khndzoresk était simple : un bâtiment de deux étages destinés à fournir des locaux d'habitation et de travail aux gardes-frontières arméniens de la région. À moins d'un kilomètre de là, le nouveau poste azerbaïdjanais était également visible, avec un radar avancé, des installations d'atterrissage et de carburant pour hélicoptères, des lance-roquettes et des nids de mitrailleuses. En d'autres termes, l'Arménie a construit un poste frontière, l'Azerbaïdjan a construit une base opérationnelle avancée pour poursuivre sa guerre.

Les Arméniens aux États-Unis devraient comparer l'offre américano-européenne avec l'aide accompagnant d'autres processus de paix. L'Égypte reçoit environ 1,3 milliard de dollars par an pour adoucir son adhésion aux accords de Camp David. Cela représente des dizaines de milliards de dollars d'assistance militaire. Israël a reçu encore plus. Il y a ensuite la Corée du Nord, le pays le plus répressif au monde et un État parrain désigné du terrorisme. Après que Pyongyang ait signé l'accord-cadre de 1994, Washington lui a fourni plus de 400 millions de dollars d'aide énergétique malgré ses tricheries persistantes.

La recherche de la paix est louable, mais lorsqu'elle se déroule au hasard, elle compromet la sécurité et encourage l'agression. Blinken et Power ne doivent pas s'attendre à des applaudissements pour leur programme d'aide, mais plutôt à de l'opprobre, car ils montrent à quel point ils ne sont pas sérieux. Une tempête se prépare dans le Caucase. L'Arménie est confrontée à une menace existentielle de la part de l'Azerbaïdjan et à l'idéologie irrédentiste et génocidaire de la Turquie ainsi qu'au péril économique d'un président russe renaissant et vengeur, Vladimir Poutine.

70% des 5,7 milliards de dollars que l'Arménie reçoit en envois de fonds proviennent de Russie. La Russie représente également 40% du marché d'exportation de l'Arménie et une source majeure de

Suite à la page 6

Stabiliser la situation dans le Caucase du Sud sans les États-Unis

Le ministre russe des Affaires étrangères Sergueï Lavrov a déclaré que les États-Unis et leurs satellites veulent empêcher la mise en œuvre des accords conclus entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan. Il a fait cette déclaration lors de la conférence de presse tenue à l'issue de la réunion du Conseil des ministres des Affaires étrangères des pays de la CEI à Minsk, capitale de Biélorussie. « Ils tentent d'envahir toutes les régions du territoire post-soviétique, perturbent le processus de stabilisation de la situation dans le Caucase du Sud et veulent empêcher la mise en œuvre des accords conclus entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan avec l'aide de la Russie », a-t-il précisé.

Selon Lavrov, les alliés stratégiques de la Russie subissent une énorme pression, mais demeurent fidèles aux valeurs et principes communs sur lesquels reposent les organisations d'intégration, soit l'Union économique eurasiatique (UEE), la Communauté des États indépendants (CEI) et l'Organisation du traité de sécurité collective (OTSC).

Le ministre russe des Affaires étrangères a également exprimé sa conviction que, stratégiquement, la ligne occidentale était vouée à l'échec.

L'Azerbaïdjan rejette tous les documents juridiques sur la démarcation de la frontière avec l'Arménie

Selon le quotidien arménien Hraparak, au cours de la séance à huis clos qui s'est tenue le 12 avril au Parlement et dont l'ordre du jour était les questions de délimitation et de démarcation de la frontière Arménie-Azerbaïdjan, les membres de l'opposition parlementaire ont soumis aux autorités arméniennes les documents juridiques convenus entre les deux pays au cours de plusieurs années et les a exhortés à mettre en œuvre avec eux la démarcation de la frontière.

Parmi ces territoires, au moins sur les quatre mentionnés par le premier ministre arménien Nikol Pachinian ne sont pas considérés comme azerbaïdjanais. Il s'agit du document signé par le secrétaire du Comité central de l'époque, Vladimir Movsisian, au nom de l'Arménie. Il s'agit d'un accord sur les frontières entre les RSS d'Arménie et d'Azerbaïdjan, signé sur la base des conclusions de différents départements et signé par Moscou.

La démarcation de la frontière a été clairement définie dans le document, dont un point mentionne que les fermes d'État Baghanis et Voskepar se verront restituer des territoires équivalents en échange des terres allouées à la construction des maisons du village d'Askipar.

Le vice-premier ministre arménien Mher Grigorian a assuré que tous les documents étaient étudiés par les commissions arméniennes et azerbaïdjanaises, l'unique problème étant le manque d'accord.

Les habitants de Voskepar réprimandent les observateurs de l'UE en visite

Selon le quotidien arménien Hraparak, les observateurs de l'Union européenne (UE) en Arménie ont visité le village de Voskepar. Ils ont également contourné un certain nombre de tronçons de la route Erévan-Noyemberian et sont arrivés à Voskepar via la ville d'Alaverdi.

Les habitants de Voskepar, ayant appris la visite des observateurs, se sont précipités à leur rencontre. Mais lorsque les observateurs ont déclaré qu'ils avaient contourné la route Idjevan-Voskepar, car celle-ci et les territoires environnants, à leur avis, sont azerbaïdjanais, une vive dispute a éclaté entre les habitants et les observateurs. Les habitants de Voskepar ont simplement expulsé les observateurs, affirmant qu'ils ne permettraient pas que leur terre natale soit considérée comme azerbaïdjanaise.

Les habitants de Voskepar ont également eu une conversation similaire avec Garegin Poghosian, commandant du troisième corps d'armée, l'exhortant à faire comprendre aux dirigeants politiques que les habitants de Voskepar ne permettront pas de céder des terres de la province de Tavoush à l'Azerbaïdjan.

Nouvel attaché militaire arménien à son ambassade au Royaume-Uni

Le gouvernement arménien a nommé un attaché militaire auprès de l'ambassade d'Arménie au Royaume-Uni. La décision a été adoptée le 12 avril lors de la session du cabinet du gouvernement.

Cette décision indique que la coopération en matière de sécurité entre l'Arménie et le Royaume-Uni se développe et comprend également une formation au commandement menée par des officiers britanniques, la participation aux forces internationales de maintien de la paix, ainsi que des consultations militaires et politico-militaires organisées chaque année.

Cette collaboration s'effectue sur la base d'un mémorandum signé en 2004.

L'Arménie continue également de nommer des attachés militaires auprès des autres pays de l'Organisation du traité de sécurité collective (OTSC). Une telle nomination a notamment été effectuée au Kirghizistan en janvier. Le 15 février, le gouvernement arménien a remplacé les représentants de l'Arménie à l'OTAN et à l'OSCE par des attachés militaires.

Los Angeles proclame le 24 avril Journée de commémoration du génocide arménien

Le Conseil de surveillance du comté de Los Angeles, Californie, a approuvé à l'unanimité la proposition visant à déclarer le 24 avril 2024 Journée de Commémoration du génocide arménien, commémorant le 109e anniversaire du crime qui a coûté la vie à plus de 1,5 million d'innocents.

La motion a été présentée par la superviseuse Kathryn Barger, représentante de Pasadena. La superviseuse Hilda Solis l'a également coparrainé.

Kathryn Barger a déclaré qu'il était important de tirer les leçons du passé, soulignant que le souvenir du génocide arménien offre l'occasion de pleurer la perte de plus de 1,5 million de vies innocentes.

La superviseuse Hilda Solis a également souligné qu'ils respectaient la résilience du peuple arménien, qui a reconstruit sa vie à partir de rien, y compris à Los Angeles.

« Reprenons notre engagement et soyons sûrs que nous n'oublierons jamais le génocide arménien et que nous nous élèverons toujours contre la haine et les atrocités, où qu'elles se produisent », a-t-elle déclaré.

VISITEZ ABAKA NEWS
www.abakanews.org

L'aide...

Suite de la page 5

son énergie. En d'autres termes, alors que l'Arménie est potentiellement confrontée à un blocus à l'échelle de la crise de Berlin, Blinken et Power souhaitent fournir à l'Arménie 2,5 % de ce qu'ils risquent de perdre. C'est l'équivalent diplomatique de donner un bonbon à la menthe à un enfant affamé au Soudan et de déclarer que c'est la preuve que les États-Unis sont inébranlables face à la faim.

Après la trahison de la Russie dans le Haut-Karabagh et ses efforts manifestes pour s'immiscer violemment dans la politique arménienne, les Arméniens méritent une véritable démocratie, une sécurité et un partenariat réels. Power a fait carrière en écrivant sur le génocide arménien, et le président Biden l'a reconnu. Blinken, quant à lui, recherche l'autorité morale de l'expérience de l'Holocauste de son beau-père.

Comme il est donc triste qu'ils ne semblent pas reconnaître que le génocide arménien n'est pas un événement historique oublié, mais une menace imminente que la négligence peut catalyser.

Traduction N.P.

Rencontre Arménie-Turquie pour la normalisation des relations bilatérales

L'Union européenne (UE) soutient le processus Arménie-Turquie, exprimant l'espoir que les représentants spéciaux des deux pays se rencontreront dans un avenir proche, a déclaré Toivo Klaar, représentant spécial de l'UE pour le Caucase du Sud et la crise en Géorgie.

Klaar a indiqué qu'après avoir communiqué avec Ruben Rubinian, vice-président du parlement arménien et représentant spécial de l'Arménie dans le processus de normalisation des relations arméno-turques, et Serdar Kilic, représentant spécial de la Turquie dans le processus susmentionné, il a entendu l'intérêt des deux côtés pour faire des progrès à cet égard. Et l'UE le soutient certainement, a ajouté Klaar, signalant qu'il espère donc à nouveau que ce processus avancera réellement dans un avenir proche et donnera des résultats pour l'Arménie, pour la Turquie et pour la région.

Les représentants spéciaux arméniens et turcs ont eu quatre réunions officielles sur la question de la normalisation des relations entre l'Arménie et la Turquie, dont la dernière en juillet 2022 à Vienne. Lors de cette réunion, les parties ont convenu d'ouvrir la frontière terrestre arméno-turque aux citoyens de pays tiers dans les plus brefs délais. Cependant, cette frontière n'a été ouverte qu'une seule fois au cours de cette période, pour les camions avec lesquels le gouvernement arménien a envoyé de l'aide humanitaire aux victimes du tremblement de terre dévastateur en Turquie l'année dernière. Aucun autre progrès visible dans les relations arméno-turques n'a été enregistré depuis 2022.

Accord Arménie-Europol sur la lutte contre la criminalité transfrontalière

Lors de sa session du 12 avril dernier, le parlement arménien a voté en faveur de la ratification de l'accord entre le ministère arménien des Affaires intérieures et Europol, l'agence européenne de police criminelle.

L'accord vise à entamer une collaboration dans la lutte contre la criminalité transfrontalière ; en particulier, le trafic de drogue, la cybercriminalité, le trafic, l'immigration clandestine, le recouvrement de biens illégaux et le blanchiment d'argent.

Après la ratification de cet accord, un bureau d'officier de liaison sera implanté aux Pays-Bas, grâce auquel l'Arménie pourra utiliser les informations d'Europol. Un bureau similaire sera également implanté en Arménie, Europol aura ainsi également accès aux informations.

Un premier attaché militaire indien nommé en Arménie

L'Inde va envoyer des attachés militaires dans dix nouveaux pays, dont une première fois en Arménie, mais l'accent est mis principalement sur les pays africains.

La réforme est mise en œuvre, entre autres, en optimisant le nombre de représentants de l'armée, de la marine et de l'aviation dans les pays dotés de grandes missions diplomatiques, comme la Russie, la France et le Royaume-Uni.

Actuellement, Delhi envoie 15 à 16 attachés militaires dans plusieurs autres pays, certains d'entre eux accueilleront pour la première fois des représentants militaires indiens, tandis que d'autres mettront à jour ou renforceront l'appareil existant. L'accent est mis sur les pays avec lesquels l'Inde développe une coopération technico-militaire.

« Certains d'entre eux ont déjà commencé à occuper de nouveaux postes. Dans la prochaine phase, 10 nouveaux postes d'attachés militaires seront créés dans différents pays, avec un accent particulier sur les pays où des armes sont exportées ». En particulier, un attaché militaire indien a été nommé pour la première fois en Arménie. L'Inde a déjà convenu avec l'Arménie de la fourniture de lance-roquettes multi-canon Pinaka, du système de missiles antiaériens à courte portée Akash et de plusieurs autres armes de fabrication indienne.

De nouveaux représentants militaires indiens seront également envoyés à Djibouti, en Côte d'Ivoire, au Mozambique, en Pologne, en Tanzanie, aux Philippines et en Éthiopie.

ABAKA

ENGLISH SECTION

MONDAY APRIL 22, 2024

I Wonder...

By Harry Mazadoorian published in *The Armenian Mirror-Spectator*

Worshipping in the sanctuary of the Armenian Church of the Holy Resurrection in New Britain, Conn., always evokes feelings of comfort and security for me. I am encapsulated in warmth, reflection and safety.

My thoughts, however, sometimes turn to a time almost 110 years ago, in a little remembered village named Ichme in the former Ottoman province of Kharpert. There, I imagine my grandfather, Garabed, also being in the local Armenian Church, that one named St. Nicholas or Soorp Nigoghos.

But I imagine for him not the sanctuary of peace and security that I enjoy: rather I think of just the opposite.

I think of a horrible time when the sanctity and safety of the church was shattered, on the eve of the Armenian Genocide of 1915 when more than one and one half million ethnic Armenians ultimately perished at the hands of the Ottoman Empire.

My late father, who was only 10 years old at the time, remembered my grandfather and other elders from Ichme and neighboring villages being rounded up and cruelly imprisoned in their own church, crammed in like sardines, denied contact with their families and uncertain of their own fate.

What went through my grandfather's mind as he witnessed his hallowed church desecrated and turned into a prison for its parishioners and others.

I wonder.

He had been an avid reader of an Armenian-language newspaper which came from Istanbul and knew that a tumultuous time was approaching. Of late, there had been a change in the demeanor and action of the Turkish gendarmes and military toward the Armenians; a dark cloud appeared to loom over all the local villages. Suddenly, the newspaper stopped coming.

The Armenian elderly villagers were isolated and watched. They were told that they were going to be sent to another town to perform labor for the Turkish army for as they were too old to be officially conscripted. But somehow they sensed a sadder fate for themselves. Did they think that the unthinkable was about to happen? Did my grandfather believe that this would be the end of the Armenian race and its cherished Christian Church? Would the bright flame of Armenian Christianity — adopted as a religion by Armenia in 301 AD, the very first nation to do so — be extinguished in

the murderous days lying ahead? Despite the signs of impending disaster, could my grandfather ever have imagined the incredible scope of the atrocities which were to come? That the region would be known as "The Slaughterhouse Province" following the descriptions of US Consul Leslie Davis who referred to "what is probably the most terrible tragedy that has ever befallen any people in the history of the world?"

Did my grandfather know that he would never see his wife or children again? Did he think that they too would soon be rounded up? Was he heartbroken when his son tried to visit him in the church but was denied access and was only able to converse by shouting over the din. Did they realize that this was the last time they would ever hear each other's voice?

I wonder if my grandfather and his fellow prisoners, outnumbered, disarmed and deceived, realized, after their protests, resistance and a short-lived escape by several of them, that they would soon be marched — roped together in groups of 10 — to the nearby Arpa Talatsee Valley before dawn, where they would be executed by machine gun fire?

Did he ever imagine in spite of the killings which were to follow and which would eventually bring forth a new word — genocide — that his son, my father, Nigoghos, through his resourcefulness, courage, and the kindness of others, would escape, survive a perilous trip through the desert? That he would find his way to a Danish orphanage in Aleppo only to be found by his father's friends and the benevolence of other former villagers and come to America?

Cont'd on page 8

Melanie Joly welcomes news of first Canadian expert joining EUMA

Canada's Foreign Minister Mélanie Joly has welcomed the news of the first Canadian expert joining the EU Mission in Armenia (EUMA).

"Returning from my trip last year, a key priority was to explore ways to ensure stability and security in the South Caucasus, including the respect of the territorial integrity of Armenia. We welcome the news of Alexander Grushevskiy as our first Canadian expert to the EU Mission in Armenia," she posted on X on Tuesday.

France recalls its ambassador to Azerbaijan

France on Tuesday said it had recalled for consultations the French ambassador to Azerbaijan, accusing Baku of taking actions that have damaged the bilateral relationship, AFP reported.

President Emmanuel Macron received ambassador Anne Boillon in Paris to discuss the issue, the foreign ministry said in a statement, accusing Azerbaijan of continuing "in recent months unilateral actions damaging to the relationship between our two countries".

Relations between Azerbaijan and France -- a traditional ally of Armenia and host itself to a significant Armenian diaspora community -- have long been plagued by tensions focused on Nagorno-Karabakh seized by Azerbaijani forces in the lightning September 2023 offensive.

Macron and other French officials have long voiced concern Azerbaijani President Ilham Aliyev will not stop there and has designs on Armenian territory.

In his meeting with Boillon, the French president said he "regretted Azerbaijan's actions and expressed a wish for clarification by the Azerbaijani side of its intentions", the foreign ministry said.

"France reiterates its support for the normalisation of relations between Azerbaijan and Armenia, while respecting international law and the territorial integrity of the two countries," the ministry added.

Pierre D'argent: Azerbaijan's goal was to remove Nagorno-Karabakh Armenians from their homeland

Azerbaijan's second objection attempts to exclude some of Armenia's claims regarding violations of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination. Pierre D'argent, a professor of international law, stated this at Tuesday's verbal hearing on the Armenia vs. Azerbaijan lawsuit at the UN International Court of Justice (ICJ).

Specifically, the demands regarding the arbitrary imprisonment of ethnic Armenians, Armenia's claims regarding the forced disappearances of ethnic Armenians, and Armenia's claims regarding various acts of violence against ethnic Armenians. The position of Azerbaijan in this regard apparently changed during the proceedings. The question, however, is whether the position has really changed, as it is difficult to know what exactly has changed in that position. First of all, Azerbaijan claimed that the acts of physical violence against ethnic Armenians, regardless of whether they were soldiers or civilians, should not be included in the material scope of the aforesaid convention, especially when these acts were carried out by its armed forces. On April 5, Azerbaijan announced that it no longer objected to the ICJ's jurisdiction over the claims related to the ill-treatment of ethnic Armenian civilians during the armed conflict, or at the same time maintained its objection to the other claims of Armenia under the said convention to the alleged instances of ill-treatment of civilians during the stage of active operations of the armed conflict, and that in connection with them, Armenia has allegedly not presented evidence to substantiate that they are based on ethnic or national torture. Azerbaijan maintained its objection that the claims of ill-treatment by the Armenian armed forces referred to the phase of the armed

Cont'd on page 8

Official: Decision on peacekeepers' pullout from Karabakh made by top leadership of Azerbaijan, Russia

The decision to withdraw Russian peacekeepers from Nagorno-Karabakh was made jointly by the top leadership of Azerbaijan and Russia, TASS reported, citing Azerbaijani presidential aide Hikmet Hajiyev.

"The process has already begun. The defense ministries of Azerbaijan and Russia are taking the necessary measures to implement the decision," Hajiyev told the Azerbaijan State News Agency on Wednesday.

Kremlin spokesman Dmitry Peskov earlier confirmed the Russian withdrawal from Karabakh.

Iranian envoy: Armenia-Iran trade increased 2-3 times in past several years

Last year, the trade between Armenia and Iran amounted to \$704 million, and in general, this indicator has increased two to three times over the past few years. Iran's ambassador to Armenia, Mehdi Sobhani, stated this during a press conference on Tuesday. "Taking into account a number of programs that we are negotiating with the Ministry of Economy of Armenia, there is a chance to increase these indicators," Sobhani noted, adding that an increase in trade between the two countries was also recorded in January and February of this year.

The Iranian envoy to Armenia informed that one of the discussed programs is in the communication sector.

The Iranian diplomat said that his country and Armenia have reached good agreements in transportation—and in the form of reduced fees, including for transit. "Besides, the matter of road improvement, as well as the possibility of starting commodity barter trade with Armenia, is on the agenda," stressed the Iranian ambassador to Armenia.

I wonder ... Cont'd From page 7

Could my grandfather ever have imagined that not only would the Armenian Church survive the Genocide but thrive and prosper throughout a far-flung Diaspora? In his darkest hours, could my grandfather Garabed have imagined that he would have a grandson, Garabed, my late brother, who would become an ordained deacon in the Armenian Church in America?

I wonder

Did he fear that he and his fellow villagers would be forgotten and erased from human memory? Was there a way for him to believe that in a century he and the others who had perished would be elevated to martyrdom by the Armenian Church?

Could he have thought, during that bleak time, that the Armenian culture and religion would not perish but rather that his martyrdom and sacrifice and that of the countless others who gave their lives, would ultimately inspire future Armenians to cherish their heritage, culture and religion with a zeal and passion never possibly imagined?

Could he have imagined, after all of the countless words spoken in condemnation of that horrible time, that genocide would continue over and over again in the coming decades: even that future ethnic Armenians would continue to experience genocide and ethnic cleansing in a region called Artsakh some 109 years later.

And would he have despaired to think that today as in 1915, the world would continue to look on impassively, ignoring the barbarity and savagery, without taking meaningful action to stop the atrocities and desecration?

But most of all, could he have realized and would he have been proud that future generations of Armenians would gather all over the world in April each year to commemorate that tragic time more than one hundred years ago? That they would urge and plead with people of all nations to respect the sanctity of human life and the need to forever remember the inhumanity and shame of genocide.

In those dark and forlorn days, did my grandfather and the other Martyrs know that they would always inspire their descendants and never, never be forgotten?

I wonder.

(Harry Mazadoorian is a retired attorney, arbitrator and mediator. He is the son of Armenian Genocide survivors, the late Yegsa and Nigoghos Mazadoorian. Three of his grandparents perished in the Genocide. He wrote this article based upon a family history compiled by his late brother Deacon Garabed, Charles, Mazadoorian.)

Lemkin Institute reacts to Azerbaijan's statement before the International Court of Justice

Lemkin Institute for the Prevention of Genocide reacts to Azerbaijan's statement to the International Court of Justice.

In a statement, the Lemkin Institute noted: "While Azerbaijan was conducting the 'final purge' in Stepanakert, continuing to erase traces of Armenian heritage and identity in Artsakh, it states in the International Court of Justice that it 'offered to facilitate the return of all refugees and internally displaced persons displaced by the conflict who wish to return to their homes.'"

TUMO center to open in Amsterdam

The TUMO Center for Creative Technologies has announced the upcoming launch of the first TUMO Center in the Netherlands, set to open its doors in early 2025 in Amsterdam. The center will accommodate up to 1,000 students, with plans to establish two additional TUMO boxes in the near future, providing opportunities for several hundred more young people to access innovative education.

The official opening of the project took place on April 16, during a meeting attended by TUMO's Chief Development Officer Pegor Papazian, Amsterdam's Deputy Mayor Alexander Scholtes, and other partners in attendance. TUMO Amsterdam will be realized through a public-private partnership involving the City Hall and Public Library of Amsterdam, along with TomTom, Adyen, Just Eat Takeaway.com, and Miro.

Located in the Amsterdam-Zuidoost area, the center will be integrated into the OBA Next innovation lab and later into the Amsterdam Library of the Future. Amsterdam's youth will have the opportunity to engage in eight learning areas, with five already selected (game development, programming, robotics, drawing, and music), while the remaining three will be determined through an open vote by prospective students and their parents.

TUMO Amsterdam marks the 10th international TUMO center, expanding beyond its roots in Armenia to cities including Paris, Lyon, Berlin, Mannheim, Zurich, Coimbra, Kyiv, Tirana, and Beirut.

Pierre ... Cont'd From page 7

conflict, D'argent noted.

According to him, the objections submitted by Azerbaijan were vague. The conflict between Azerbaijan and ethnic Armenians when they lived in Nagorno-Karabakh had a clear ethnic origin and format. The representative of Azerbaijan admitted yesterday that the conflict presented to the ICJ is an "ethnic conflict," so this conflict is not an ordinary interstate fight, contrary to Azerbaijan's contradictory and out-of-context interpretations, claiming that within the framework of this conflict there are manifestations of particularly brutal violence, which seem to have nothing to do with the ethnic origin of the victims. This conflict is an ethnic conflict because for three decades, under the grounds of "territorial integrity," Azerbaijan refused to accept the self-determination of the ethnic Armenians living in the land of their historical ancestors in Nagorno-Karabakh and brutally put an end to that situation. The president of Azerbaijan called it a war of liberation or a patriotic war, and these actions included many selective violations against ethnic Armenians, including in the context of combat operations. As a result of the war, Nagorno-Karabakh was completely ethnically cleansed, disregarding the ICJ's decisions. Azerbaijan's goal was to remove ethnic Armenians from their homeland, D'argent said.

And referring to the matter in question, regarding the applicability of the aforementioned convention, the professor of international law said that the persons were targeted for being Armenians, and not on other grounds provided for by the said convention. Azerbaijan's refusal to see evidence of discrimination makes pretrial negotiations between the parties inevitable, noted Professor Pierre D'argent.

Թեքեան Մշակութային Միութիւն

ՀԱՌՐԱՀԱՆՈՒՄ - ԳԻՆԵՁՈՒՄ

«ՆՐԱՆՑ ԲՇՈՒՄ ԵՆ ԱՆԱԿԱՏՆԵՐԸ»

Կլարա եւ Ֆրից Զիգրիստ-Հիլթիները
Հայոց ցեղասպանութեան ականատեսներ

Հեռուան՝ Դորա Սաքայան

Ուրբաթ, Մայիս 17, 2024 երեկոյեան ժամը 8:30-ին
Թեքեան Մշակութային Միութեան Յ. եւ Մ. Արզումանեան սրահէն ներս

825 rue Manoogian, St-Laurent, H4N 1Z5
Tel: (514) 747-6680

Մուտքը ազատ

24TH APRIL
ARMENIAN
GENOCIDE
REMEMBRANCE DAY

On behalf of your City Councillors,
may we never forget.

Aglaia REVELAKIS
Chomedey

Isabelle PICHÉ
St-François

Achille CIFELLI
Val-des- Arbres

David DE COTIS
St-Bruno

Paolo GALATI
St-Vincent-de-Paul

À L'ÉCOUTE de nos citoyens !

LAVAL

ԴՈՎՏ. ԴՈՐԱ ՍԱՔԱՅԵԱՆ...

Շար. - էջ 3 - ԷՆ

3- Գիրքը շատ մեծ արժէք կը ներկայացնէ Հայոց Տեղասպանութեան հետ կապուած իրականութիւններու մասին, նամանաւանդ երբ օտարի աչքերով դիտուած եւ ականատեսի մը օրագրութիւններու մէջ յիշուած ճշմարտութիւններու մասին է որ կը խօսի: Հաճեցէք յստակացնել օտարազգի մը վաւերագրութիւններու կարեւորութիւնը հայոց ողբերգութիւններու մասին:

Հայոց Տեղասպանութեան մասին օտարազգի ականատեսներու վկայութիւնները շատ կարեւոր են: Անոնք ի չիք կը դարձնեն պաշտօնական Թուրքիայի ջանքերը՝ պատմութիւնը վերանայելու եւ հայերու դէմ իրենց իրագործած ցեղասպանութեան պատմական փաստը ժխտելու:

Քլարայի օրագիրը անգլախառնակի աւանդ է Հայոց Տեղասպանութեան պատմութեան համար: Յոյժ կարեւոր փաստաթուղթ մըն է, քանի որ անոր հեղինակը 30-ամեայ լրջախոհ, բազմակողմանիօրէն զարգացած եւ խստաբարոյ զուգրողի մըն էր: Ան ի պաշտօնէ չէ որ կը գտնուէր Թուրքիոյ մէջ, լրագրող կամ միսիոնարի չէր, ոչ ալ դիւանագետ, եւ հոն գտնուելու պատճառը անոր ամուսնութիւնն էր Պաղտատի երկաթուղու ճարտարագէտ Ֆրից Զիգրիստի հետ: Քլարան նախապէս Թուրքիան չէ ճանչցած եւ որեւէ կանխակալ կարծիք չէ ունեցած հայ-թրքական յարաբերութիւններու մասին: Ան աստիճանաբար եւ ինքնուրոյնաբար կազմած է իր անկողմնակալ կարծիքը՝ հիմնուելով իր ամենօրեայ անձնական փորձի վրայ: Քլարա իր տեսած բոլոր վայրագութիւնները ամէն օր կանոնաւորապէս կը փաստագրէ իր օրագիրին մէջ օգտագործելով «կը տեսնեմ», «կը լսեմ» եւ «կը նկատեմ» զգացական բայերը: Ան հաւաստի վկայ մըն է, եւ ամենէն առաջ իր յատուկ կարգավիճակի բերմամբ: Առաջին տարին Թուրքիոյ մէջ ան հարսանեկան ուղեւորութեան մէջ է, երկրորդ տարին երեխայի կը սպասէ, երրորդին՝ կը մայրանայ: Հետեւապէս իր վկայութիւններուն մէջ ան կը ներկայանայ որպէս անկողմնակալ եւ արդար դատաւոր: Անոր խօսքէն կը հնչէ առողջ բանականութեան եւ ճշմարտութեան ձայնը:

Օրագիրը կ'ընդգրկէ 1915 թ. Մայիսէն մինչեւ 1918 թ. Ապրիլը, ժամկետ մը, որ կը համապատասխանէ Առաջին աշխարհամարտի ժամանակ տեղի ունեցած Հայոց Տեղասպանութեան տեւողութեան: Ինչպէս ոչ մէկ այլ ականատես, Քլարան կրցած է ժամանակագրական ճշգրտութեամբ փաստագրել Թուրքիայի հարաւարեւելեան՝ պատմական Կիլիկիայի հեռաւոր շրջաններուն մէջ Հայոց Տեղասպանութեան ամբողջ ընթացքի վճռորոշ պահերը: Օրագիրը հարուստ է պատմութեան մէջ յայտնի անձնաւորութիւններու անուններով: Անոնք Պաղտատի երկաթուղու շինարարութեան վրայ պաշտօնավարող ճարտարագէտներն են, կամ մարդու իրաւունքներու յայտնի պաշտպաններ, եւ կամ այդ ժամանակուայ պետական եւ քաղաքական բարձրաստիճան դէմքեր: Այսպէս, օրինակ, օրագիրի մէջ կը պահպանուի Էնվեր փաշայի՝ Ամանուսի տարածաշրջանով երեք անգամ անցնելու փաստը, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ պատմական այլ

կարեւոր իրադարձութիւններ:

4 - Ինչպէս կ'իմանանք գիրքը լոյս տեսած է երեք լեզուներով: Հաճեցէք պատմել իրատարակութեան աշխատանքներու, թուաքանակներուն եւ թուականներու մասին, ապա թելադրել ընթերցասէր մարդկանց թէ ուրկէ կրնան պատուիրել եւ ստանալ Ձեր գիրքերը:

Ստորեւ կը բերեմ երեք գիրքերը իրենց վերնագիրներով, իրատարակութիւններով եւ իրատարակման թիւերով: Գերմաներէն բնագիրին համար պէտք է դիմել amazon.de, իսկ հայերէն թարգմանութիւնը դժբախտաբար սպառուած է: Միայն 2023-ին լոյս տեսած անգլերէն տարբերակն է, որ դեռ հասանելի է (Amazon.com, AbrilBooks.com).

Գերմաներէն (բնագիր)՝
Dora Sakayan: «Man treibt sie in die Wüste...» Clara und Fritz Sigrist-Hilty als Augenzeugen des Volksmordes an den Armeniern 1915-1918. Zürich, Limmat Verlag, 2016.

Հայերէն (թարգմանութիւն)՝
Դորա Սաքայան. «Նրանք քշում են անապատները...» Քլարա եւ Ֆրից Զիգրիստ-Հիլթիները Հայոց ցեղասպանութեան ականատեսներ (1915-1918), ԵՊՀ-ի իրատարակչութիւն, 2017:

Անգլերէն (թարգմանութիւն)՝
Dora Sakayan: *Death Marches Past the Front Door: Clara and Fritz Sigrist-Hilty, Swiss Eyewitnesses to the Armenian Dante-Inferno in Turkey (1915-1918)*, The Press of California State University, Fresno, 2023.

5 - Երբ կը նայինք Ձեր երկար տարիներու ստեղծագործական իսկալ աշխատանքին, համոզումով հարց կ'ուղղենք, թէ ինչ են Ձեր յաջորդ ծրագիրները: Կրնայի՞ք մեզի մասնակից դարձնել:

Սովորաբար կ'աշխատիմ քանի մը ծրագիրներու վրայ միաժամանակ՝ միշտ կիզակէտ մը ունենալով: Ներկայիս կեդրոնացած եմ յուշերու վրայ, եւ յատկապէս կեանքիս մօտ երեք տասնամեակներուն վրայ (1946-1975), որոնց ընթացքին ապրած եւ գործած եմ Խորհրդային Հայաստանի մէջ որպէս հայրենադարձ: Գիրքս պիտի կրէ «Հայրենադարձութիւն» վերնագիրը եւ հաւանաբար լոյս պիտի տեսնէ Նոյնապէս քանի մը լեզուներով:

Աւարտին, մասնաւոր շնորհակալութիւն, որ հակառակ Ձեր բազմազբաղ աշխատանքին, ընդունեցիք Ձեր սուղ ժամանակը տրամադրել այս հանդիպման:

Այսառիթով մեր ընթերցողներուն եւ մշակութասեր հանրութեան նորախոթեամբ կը տեղեկացնենք, որ «Նրանք քշում են անապատները...» գիրքին շնորհանդէս տեղի պիտի ունենայ Ուրբաթ՝ 17 Մայիս 2024-ին, երեկոյեան ժամը 8:30-ին Թեքեան Մշակութային Միութեան «Տօթ. Յարութիւն եւ Սիմա Արզումանեան» սրահէն ներս, ուր ներկաները աւելի մանրամասնութիւններով պիտի ծանօթանան Ձեր գիրքին եւ առիթը պիտի ունենան հանդիպելու Ձեզի:

Շնորհակալութիւն:

Հարցազրոյցը վարեց՝ Աւետիս Պազգալեան

LES DÉPUTÉS FÉDÉRAUX LIBÉRAUX SE JOIGNENT À LA COMMUNAUTÉ ARMÉNIENNE AFIN DE COMMÉMORER

Les victimes du Génocide Arménien

YOUR FEDERAL LIBERAL MP_s STAND WITH THE ARMENIAN COMMUNITY IN REMEMBERING

The Victims of the Armenian Genocide

TRÈS HON. JUSTIN TRUDEAU

DÉPUTÉ / MP
Papineau

Justin.Trudeau.c1c@parl.gc.ca
(514) 277-6020

FAYÇAL EL-KHOURY

DÉPUTÉ / MP
Laval – Les Îles

Faycal.El-Khoury@parl.gc.ca
(450) 689-4594

HON. STEVEN GUILBEAULT

DÉPUTÉ / MP
Laurier – Sainte-Marie

Steven.Guilbeault@parl.gc.ca
(514) 522-1339

ANTHONY HOUSEFATHER

DÉPUTÉ / MP
Mont-Royal / Mount Royal

Anthony.Housefather@parl.gc.ca
(514) 283-0171

HON. MÉLANIE JOLY

DÉPUTÉE / MP
Ahuntsic-Cartierville

Melanie.Joly@parl.gc.ca
(514) 383-3709

EMMANUELLA LAMBROPOULOS

DÉPUTÉE / MP
Saint-Laurent

Emmanuella.Lambropoulos@parl.gc.ca
(514) 335-6655

Կը յիշենք, կը յիշեցնենք
ու կը պահանջենք:

Nous commémorons
le 109ème anniversaire
du génocide arménien

Sona Lakhoyan Olivier

Députée de Chomedey
450 688-0166

Sona.lakhoyanOlivier.CHOM@assnat.qc.ca

Michelle Setlakwe

Députée de Mont-Royal-Outremont
514 341-1151

Michelle.Setlakwe.MROU@assnat.qc.ca

L'ESPOIR
À LA MÉMOIRE DES 1,5 MILLION D'ARMÉNIENS
VICTIMES DU 1er GÉNOCIDE DU XXe SIÈCLE
PÉRPÉTRÉ PAR LE GOUVERNEMENT TURC EN 1915
DANS L'ESPOIR QUE DE TELS CRIMES CONTRE L'HUMANITÉ NE SE REPRODUISENT
PLUS JAMAIS...